

«Ésser» o «estar» en un lloc*

JAUME VALLCORBA I ROCOSA

Ésser en un lloc

En català, expressem amb el verb *ésser*, emprat intransitivament, els significats següents:

1. Arribar o haver arribat a un lloc:

- Ja som a Sants.
- Anàvem cap a can Serra i aviat hi fórem.
- En essent prop de la vila baixarem del cotxe.
- Quan fou a la cantonada, caigué a terra.

pot explicitar-se quantificat, si en el context hi ha un circumstancial de durada; no hi consta quantificat, aquest temps que hi passa, si no l'acompanya cap circumstancial de temps. Vegem oracions en què figura el verb *estar* sense cap circumstancial de durada limitada:

- Ell s'està [passa temps] al peu del finestró, prenent l'aire si és a l'estiu.
- Quin dia, Roseta! Quin dia per anar a

arribarem a Vic, a les vuit. *Demà a les vuit* és la data de l'arribada a Vic; és, doncs, el circumstancial de datació, el circumstancial no duratiu. Encara que *vuit* figuri en els quantitatius, en la frase anterior no és ni adjectiu ni pronom, és el nom d'una hora del dia.

Quatre hores és el temps que passarem, que estarem, a Vic. El circumstancial de durada limitada és, doncs, *quatre hores*, en el qual hi ha l'adjectiu *quatre*.

2. Trobar-se circumstancialment en un lloc:

- Patufet, on ets? —A la panxa del bou.
- Vós hi éreu, al molí, aquell dia.
- Avui ja era fora abans de trenc de dia.
- Va trobar que valia més deixar passar temps, ara que ell era a Barcelona.

3. Existir, haver-hi:

- El Partenó és la més rica joia que al món sia.
- Tothom qui és en aquest món passa penes i treballs.

Ara ens cal comentar que, és clar, no és gens sorprenent que els significats 1, 2 i 3 puguin tenir significats coincidents en alguns contextos.

Estar en un lloc

Quan els catalans diem que algú *està* en algun lloc, volem significar que *hi passa temps*. El temps que hi passa

batejar! Llàstima que et tinguis d'*estar* [passar temps no movent-te'n] al llit i no puguis venir amb nosaltres.

- En Ramonet va complir. Continuava anant a Llotja però s'estava a l'escriptori, portava la correspondència.
- L'amant era aquell home de barba cargolada i posat de gata moixa que estava allí, davant d'ella en un racó del presbiteri; aquell home que semblava que estés pregant a Déu.

Són frases de l'*Auca del senyor Esteve* (Rusiñol) i de *Estudis* (E. de Fuentes).

Ésser en un lloc o *estar* en aquest lloc no són, doncs, dues paraules diferents per a dir una mateixa cosa. Ho hem vist en explicar el significat de cada una: diferent l'una de l'altra.

Hi ha una frase molt expressiva del diccionari Fabra:

- Demà serem a Vic a les vuit: hi estarem quatre hores.

El primer verb, *serem* a Vic, vol dir

«Estar» i «estar-se»

Una particularitat que ens pot ajudar a fer servir bé el verb *estar* és veure si hi és adient fent-lo pronominal, vull dir, si emprant-hi *estar-se* també escau a la frase. Em fa l'efecte que quan el castellà ens va fer insegura la diferència entre *ésser* i *estar*, el català vivent va fer molt habitual emprar *estar-se*, que, per bé que és forma també antiga, no hi sovintejava gaire.

Així, és evident que correspon *estar* en una frase com «No podem *estar* al jardí perquè ara ja fa molt fred». Perquè, si hi posem «No podem *estar-nos* al jardí perquè ara ja fa molt fred», té el mateix significat. Evidentment *estar-nos* vol dir, ací, «passar un quant temps», «romandre» al jardí.

- Els ocells *s'estan* (o *estan*) dues o tres horetetes a la punta d'una branca.

No escau de dir: «El tramvia *en estar* al revolt descarrila», perquè no hi encaixa dir «El tramvia *en estar-se* al revolt descarrila», i és que els tramvies descarrilen quan circulen per un revolt, quan *són* en un revolt, no pas quan hi estan parats.

Però sobretot ajuda a fer-ho bé recordar els elements lingüístics del context de què hem parlat anteriorment.◆

* Consulteu també, sobre el tema ser-estar, LLENGUA NACIONAL, núms. 23 (p. 12), 24 (p. 26), 26 (p. 24), 27 (p. 21), 34 (p. 14) i 41 (p. 27).